

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KỸ THUẬT CÔNG NGHIỆP

TRẦN THÀNH PHƯƠNG

**NGHIÊN CỨU KHẮC PHỤC NHỮNG TỒN TẠI
TRONG VẬN HÀNH THỦY ĐIỆN NHỎ THƯƠNG ÂN VÀ
LƯỚI PHÂN PHỐI 35 KV LỘ 371, 372 TỈNH BẮC KẠN**

Ngành: KỸ THUẬT ĐIỆN
Mã số: 8520201

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC
NGÀNH: KỸ THUẬT ĐIỆN

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. NGÔ ĐỨC MINH

Thái Nguyên - 2019

LỜI CAM ĐOAN

Tôi là Trần Thành Phương, học viên lớp cao học K20 chuyên ngành Kỹ thuật điện, sau hai năm học tập và nghiên cứu, được sự giúp đỡ của các thầy cô giáo và đặc biệt là thầy giáo hướng dẫn tốt nghiệp PGS.TS. Ngô Đức Minh, tôi đã hoàn thành chương trình học tập và đề tài luận văn tốt nghiệp “Nghiên cứu khắc phục những tồn tại trong vận hành thủy điện nhỏ Thượng Ân và lưới phân phối 35 KV lộ 371, 372 tỉnh Bắc Kạn”.

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của cá nhân dưới sự hướng dẫn của Thầy giáo PGS.TS. Ngô Đức Minh. Nội dung luận văn chỉ tham khảo và trích dẫn các tài liệu đã được ghi trong danh mục tài liệu tham khảo và không sao chép hay sử dụng bất kỳ tài liệu nào khác.

Thái Nguyên, ngày 02 tháng 04 năm 2019

Học viên

Trần Thành Phương

LỜI CẢM ƠN

Lời đầu tiên tác giả xin chân thành cảm ơn tới các thầy giáo, cô giáo Phòng Đào tạo, Khoa Điện trường đại học Kỹ thuật Công nghiệp đã giúp đỡ và đóng góp nhiều ý kiến quan trọng cho tác giả để tác giả có thể hoàn thành bản luận văn của mình.

Trong quá trình thực hiện đề tài tôi đã nhận được sự giúp đỡ nhiệt tình của các thầy, cô giáo trong khoa Điện của trường ĐH Kỹ thuật Công nghiệp thuộc ĐH Thái Nguyên và các bạn đồng nghiệp. Đặc biệt là dưới sự hướng dẫn và góp ý của thầy PGS.TS. Ngô Đức Minh đã giúp cho đề tài hoàn thành mang tính khoa học cao. Tôi xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ quý báu của các thầy, cô.

Do thời gian, kiến thức, kinh nghiệm và tài liệu tham khảo còn hạn chế nên đề tài khó tránh khỏi những thiếu sót. Rất mong nhận được sự đóng góp ý kiến của các thầy, cô giáo và các bạn đồng nghiệp để tôi tiếp tục nghiên cứu, hoàn thiện hơn nữa trong quá trình công tác sau này.

Học viên

Trần Thành Phương

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, VIẾT TẮT.....	v
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	viii
MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN VỀ HỆ THỐNG ĐIỆN VÀ LƯỚI ĐIỆN PHÂN PHỐI TỈNH BẮC KẠN	4
1.1. Cấu trúc tổng quát của một hệ thống điện quốc gia.....	4
1.1.1. Khối 1 - Các nhà máy điện.....	6
1.1.2. Khối 2 - Hệ thống truyền tải	12
1.1.3. Khối 3 - Hệ thống phân phối điện (Electric distribution system)	12
1.2. Một số yêu cầu cơ bản đối với hệ thống phân phối điện	19
1.3. Đặc điểm lưới điện trung thế bắc cạn và hướng nghiên cứu của đề tài.....	27
1.3.1. Đặc điểm địa giới hành chính tỉnh Bắc Kạn	27
1.3.2. Đặc điểm lưới điện trung thế tỉnh Bắc Kạn [7].....	29
1.4. Kết luận chương 1	33
CHƯƠNG 2: CÔNG CỤ TOÁN HỌC VÀ PHẦN MỀM ETAP ÁP DỤNG GIẢI TÍCH LƯỚI ĐIỆN TRUNG THẾ MIỀN NÚI.....	34
2.1. Giới thiệu chung.....	34
2.2. Giải tích lưới điện và các công cụ toán học	35
2.2.1. Các biến số và phân loại bus (nút)	35
2.2.2. Thuật toán áp dụng giải tích lưới điện	35
2.2.3. Giải tích lưới bằng phần mềm ETAP.....	38
2.2.4. Phương pháp Newton-Rapshson.....	38
2.2.5. Phương pháp Adaptive Newton-Rapshson	38
2.2.6. Phương pháp Fast-Decoupled	39
2.2.7. Phương pháp Accelerated Gauss-Seidel	39

2.3. Áp dụng ETAP nghiên cứu tính đặc thù của lưới điện miền núi	40
2.3.1. Giới thiệu chung về Etap.....	40
2.3.2. Mô hình hóa mô phỏng lưới điện 35 kV có đặc thù miền núi	42
2.4. Thiết bị bù công suất sử dụng năng lượng tái tạo	46
2.4.1. Máy phát thủy điện nhỏ.....	46
2.4.2 Máy phát điện turbine gió:	49
2.4.3. Mô phỏng tác dụng của thiết bị bù sử dụng năng lượng tái tạo.....	54
2.5. Kết luận chương 2	68
CHƯƠNG 3: NGHIÊN CỨU LƯỚI ĐIỆN TRUNG THỂ 35 KV LỘ 371, 372 CÓ	
KẾT NỐI CÁC THỦY ĐIỆN VÀ MÁY PHÁT ĐIỆN TURBINE GIÓ	69
3.1. Xây dựng sơ đồ mô phỏng lưới điện.....	69
3.2. Nghiên cứu chế độ vận hành phụ tải cực đại K_{ptmax}	70
3.2.1. Chế độ phụ tải cực đại K_{ptmax} – chưa có SHP	71
3.2.2. Chế độ phụ tải cực đại – khi có SHP	77
3.2.3 Chế độ phụ tải cực đại – khi có kết nối SHP và WTG vận hành phát tối đa công suất thiết kế.....	81
3.2.4. Chế độ phụ tải cực đại – khi có kết nối SHP và WTG vận hành với trạng thái năng lượng sơ cấp không đầy đủ.....	84
3.3. Nghiên cứu chế độ vận hành phụ tải cực tiểu (K_{ptmin})	87
3.3.1. Trạng thái K_{ptmin} khi không có các nguồn SHP và WTG	88
3.3.2. Trạng thái K_{ptmin} khi các nguồn SHP và WTG phát công suất tối đa ...	91
3.3.3. Trạng thái các SHP và WTG phát công suất hạn chế	95
3.4 Kết luận chương 3	97
CHƯƠNG 4: KẾT QUẢ VÀ BÀN LUẬN	98
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	100
TÀI LIỆU THAM KHẢO	101

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU, VIẾT TẮT

Viết tắt	Tiếng Anh	Tiếng Việt
OTI	Operation Technology, Inc	
EHV & HV	Extra High Voltage/ High Voltage	Siêu cao áp/cao áp
FACTS	Flexible AC Transmission	Truyền tải điện xoay chiều linh hoạt
HVDC	High Voltage Direct Current Transmission	Truyền tải điện cao áp một chiều
P	Active Power	Công suất tác dụng
Q	Reaction Power	Công suất phản kháng
AC	Alternating Current	Điện xoay chiều
DC	Direct Current	Điện một chiều
SW	Switching	Chuyển mạch (cầu dao)
SHP	Small Hydro Power station	Trạm thủy điện nhỏ
WTG	Wind Turbine Genertor	Máy phát điện turbine gió
DFIG	Doubly Fed Induction Renerator	Máy phát điện nguồn kép

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 1.1. Độ biến dạng sóng hài điện áp.....	21
Bảng 1.2. Mức nhấp nháy điện áp.....	22
Bảng 1.3. Dòng ngắn mạch lớn nhất cho phép và thời gian tối đa loại trừ sự cố.....	23
Bảng 1.4. Chế độ nối đất.....	23
Bảng 1.5. Công suất các SHP hiện có tỉnh Bắc Kạn.....	29
Bảng 1.6. Mang tải các tuyến đường dây trung áp	30
Bảng 2.1. Kết quả dữ liệu mô phỏng trên đường dây (Line) _ chế độ Kptmax	43
Bảng 2.2. Kết quả dữ liệu mô phỏng tại các bus _ chế độ Kptmax	44
Bảng 2.3. Kết quả dữ liệu mô phỏng đường dây (Line) _ chế độ Kptmin	45
Bảng 2.4. Kết quả dữ liệu mô phỏng tại các bus _ chế độ Kptmin	45
Bảng 2.5. Kết quả dữ liệu kết quả mô phỏng trên đường dây _ chế độ Kptmax _ chưa có WTG	56
Bảng 2.6. Bảng dữ liệu kết quả mô phỏng tại các bus _ chế độ Kptmax _ chưa có WTG	57
Bảng 2.7. Dữ liệu kết quả mô phỏng tổn thất trong toàn mạng:.....	57
Bảng 2.8. Dữ liệu kết quả mô phỏng tổn thất khi vận hành các máy phát thủy điện trong mùa mưa	59
Bảng 2.9. Dữ liệu kết quả mô phỏng tổn thất trong mùa khô.....	61
Bảng 2.10. Dữ liệu kết quả mô phỏng tổn thất trên đường dây khi tốc gió khác nhau WTG2(6m/s), WTG3(9m/s).....	63
Bảng 2.11. Dữ liệu kết quả mô phỏng tổn thất lưới khi Kptmax_ gió yếu WTG2 (4m/s), WTG3 (4,5m/s).....	65
Bảng 3.1. Dữ liệu kết quả mô phỏng nguồn Grid110 _ SHP 0% _ WTG 0%	73
Bảng 3.2. Dữ liệu kết quả mô phỏng mô phỏng lưới Grid110 _ SHP 0% _ WTG 0%	73
Bảng 3.3. Dữ liệu kết quả mô phỏng trên tải (Load) _ SHP 0% _ WTG 0%	74
Bảng 3.4. Dữ liệu kết quả mô phỏng trên đường dây (Line) _ kptmax _ SHP 0% _ WTG 0%	75
Bảng 3.5. Dữ liệu kết quả mô phỏng trên các bus _ kptmax _ SHP 0% _ WTG 0%.....	76
Bảng 3.6. Dữ liệu kết quả mô phỏng cài đặt nguồn _ kptmax _ SHP100% _ WTG 0%	77
Bảng 3.7. Dữ liệu kết quả mô phỏng các hạng mục chính _ kptmax _ SHP 100% _ WTG 0%	77

Bảng 3.8. Dữ liệu kết quả mô phỏng trên tải (Load) _ Kptmax _ SHP 100% _ WTG 0%	78
Bảng 3.9. Dữ liệu kết quả mô phỏng cài đặt nguồn _ Kptmax _ SHP 100% _ WTG 100%	82
Bảng 3. 10 Dữ liệu kết quả mô phỏng các hạng mục chính _ Kptmax _ SHP 0% _ WTG 0%	82
Bảng 3.11. Dữ liệu kết quả mô phỏng trên tải (Load) _ Kptmax _ SHP 100% _ WTG 100%	83
Bảng 3.12. Dữ liệu kết quả mô phỏng cài đặt nguồn _ Kptmax _ SHP 40% _ WTG 40%	85
Bảng 3.13. Dữ liệu kết quả mô phỏng các hạng mục chính _ Kptmax _ SHP 40% _ WTG 40%	85
Bảng 3.14. Dữ liệu kết quả mô phỏng trên tải _ Kptmax _ SHP 40% _ WTG 40%	86
Bảng 3. 15 Dữ liệu kết quả mô phỏng cài đặt nguồn _ Kptmin _ SHP 0% _ WTG 0%	88
Bảng 3. 16. Dữ liệu kết quả mô phỏng các phần tử chính _ Kptmin _ SHP 0% _ WTG 0%	89
Bảng 3.17. Dữ liệu kết quả mô phỏng trên tải (Load) _ Kptmin _ SHP 0% _ WTG 0%	90
Bảng 3.18. Dữ liệu kết quả mô phỏng cài đặt nguồn _ Kptmin _ SHP 100% _ WTG 100%	91
Bảng 3.19. Dữ liệu kết quả mô phỏng các phần tử chính _ Kptmin _ SHP 100% _ WTG 100%	93
Bảng 3.20. Dữ liệu kết quả mô phỏng trên tải (Load) _ Kptmin _ SHP 100% _ WTG 100%	94
Bảng 3.21. Dữ liệu kết quả mô phỏng cài đặt nguồn _ Kptmin _ SHP 40% _ WTG 40%	95
Bảng 3. 22 Dữ liệu kết quả mô phỏng các hạng mục chính _ Kptmin _ SHP 40% _ WTG 40%	95
Bảng 3.23. Dữ liệu kết quả mô phỏng trên tải (Load) _ Kptmin _ SHP 40% _ WTG 40%	96

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 1.1. Mô hình cấu trúc hệ thống điện hoàn chỉnh.....	4
Hình 1.2. Sơ đồ một sợi hệ thống điện.....	5
Hình 1.3. Cấu trúc cơ bản của một hệ thống điện.....	5
Hình 1.4. Mô hình cấu trúc cơ bản của một nhà máy điện ngưng hơi.....	6
Hình 1.5. Mô hình cơ bản của một nhà máy điện nguyên tử.....	7
Hình 1.6. Mô hình cơ bản của một nhà máy điện mặt trời	8
Hình 1.7. Mô hình cơ bản của một trạm thủy điện nhỏ kiểu đập	9
Hình 1.8. Mô hình khai thác thủy điện nhỏ	10
Hình 1.9. Mô hình nhà máy điện pin mặt trời.....	10
Hình 1.10. Mô hình nguồn phát điện turbine gió.....	11
Hình 1.11. Sơ đồ nguyên lý một sợi hệ thống điện phân phối.....	13
Hình 1.12. Mô hình hệ thống phân phối điện và các dạng phụ tải điển hình	19
Hình 1.13. Bản đồ hành chính tỉnh Bắc Kạn	28
Hình 2.1. Các cửa sổ chính	40
Hình 2.2. Các chức năng tính toán	41
Hình 2.3. Các phần tử AC	41
Hình 2.4. Các thiết bị đo lường, bảo vệ	41
Hình 2.5. Mô hình nghiên cứu tương tự đặc trưng lưới điện 35 kV miền núi.....	42
Hình 2.6. Kết quả mô phỏng chế độ Kptmax.....	43
Hình 2.7. Kết quả mô phỏng chế độ Kptmin	44
Hình 2.8. Mô hình các giải pháp bù công nghệ mới	46
Hình 2.9. Nguyên lý chung điều chỉnh công suất máy phát thủy điện	47
Hình 2.10. Đồ thị hướng dẫn chọn điểm vận hành máy phát điện trong Etap.....	48
Hình 2.11. Cửa sổ cài đặt máy phát thủy điện	48
Hình 2.12a,b. Cấu trúc điển hình của tổ hợp turbine sức gió	49
Hình 2.13a,b. Mô hình cấu trúc WTG kiểu DFIG (Type4)	50
Hình 2.14. Mô hình cấu trúc DFIG và hệ điều khiển DVC - NSVM	51
Hình 2.15. Mô hình điều khiển véc tơ DVC phương pháp NSVM	51

Hình 2.16. Khả năng đáp ứng công suất nhanh của DFIG – DVC-NSVM	52
Hình 2.17. Đặc tính phát công suất tác dụng của DFIG	52
Hình 2.18a,b,c. Các mô hình khai thác tổ hợp DFIG.....	53
Hình 2.19. Chọn chế độ máy phát turbine gió	53
Hình 2.20. Mô hình nghiên cứu tương tự có bổ sung trạm bù WTG.....	55
Hình 2.21. Mô phỏng hoạt động lưới điện giờ cao điểm K_{ptmax}	56
Hình 2.22. Trạng thái vận hành thủy điện trong mùa mưa	58
Hình 2.23. Cài đặt chế độ máy phát thủy điện vận hành trong mùa mưa.....	59
Hình 2.24. Trạng thái vận hành thủy điện trong mùa khô hạn	60
Hình 2.25. Điều chỉnh thông số vận hành các máy phát thủy điện trong mùa khô	60
Hình 2.26. Bảng các thông số điều chỉnh máy phát WTG2 (6m/s)và WTG3 (9m/s).....	62
Hình 2.27. Kết quả mô phỏng khi trạng thái gió khác nhau WTG2(6m/s), WTG3(9m/s)	63
Hình 2.28. Cài đặt các thông số điều chỉnh máy phát WTG2(4m/s), WTG3(4,5m/s)	64
Hình 2.29. Mô phỏng trạng thái lưới khi K_{ptmax} _ gió yếu WTG2(4m/s),_ WTG3 (4,5m/s)	65
Hình 2.30. Trạng thái lưới điện khi $K_{ptmin} = 30\%$ _ không có WTG.....	66
Hình 2.31. Mô phỏng quá áp khi K_{ptmin} _gió mạnh WTG2 (9m/s), WTG3 (9m/s).....	67
Hình 2.32. Mô phỏng trạng thái lưới K_{ptmin} _ WTG hấp thu công suất Q để điều chỉnh giảm điện áp.....	67
Hình 3.1. Sơ đồ một sợi lưới điện trung thế Bắc Kạn lộ 371 và lộ 372.....	69
Hình 3.2. Sơ đồ mô phỏng bằng ETAP lưới điện chế độ K_{ptmax}	71
Hình 3. 3a,b,c. Mô phỏng lưới chế độ K_{ptmax} – chưa có SHP và WTG.....	72
Hình 3.4. Cài đặt thông số turbine gió	80
Hình 3.5. Đặc tính WTG	80
Hình 3.6. Mô tả vị trí các trạm WTG.....	81
Hình 3.7. Mô hình lưới điện trạng thái K_{ptmin}	88
Hình 3.8. Hình ảnh đại diện các SHP phát điện.....	92
Hình 3.9. Hình ảnh đại diện các WTG phát điệnHình ảnh đại diện các WTG phát điện.....	92